

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11564059>

Мережа соціальних комунікацій: узагальнення наукових підходів

*Г. В. Шемаєва, доктор наук із соц. комунікацій, професор,
Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

*Н. Г. Грабар, доктор наук із соц. комунікацій, професор,
Державний біотехнологічний університет*

Соціальні комунікації, як цілеспрямований обмін соціально-значущою інформацією та знаннями, супроводжують розвиток суспільства й людини. Важливе значення в цьому процесі має мережа соціальних комунікацій, яка, за визначенням відомої української вченої В. Ільганаєвої, є організаційно-технологічною конфігурацією комунікаційної соціальної взаємодії. Розрізняють різні види та форми мереж соціальних комунікацій, зокрема такі: системні, структурні, особистісні, комбіновані.

Останнім часом основу соціальних комунікацій становлять соціальні мережі. Вони відіграють провідну роль у спілкуванні, взаємодії, інформаційному обміні. Це зумовлено тим, що вони стали важливим джерелом новин та інформації, їх активно використовують для просування маркетингу та реклами, в освіті та самонавчанні. Вони є джерелом і засобом поширення інформації, необхідної для функціонування широкого загалу, а також фактором, що сприяє набуттю популярності, ефективній діяльності в суспільстві.

У сфері освіти особлива роль мереж соціальних комунікацій полягає в тому, що студенти, учні, педагоги використовують їх різні види для спільного доступу до навчальних матеріалів, ресурсів та інформації; для обговорення

тем, поширення корисних посилань і результатів спільних проєктів. Соціальні мережі стають платформою для проведення онлайн-курсів, вебінарів та інших форм дистанційного навчання. Вони дозволяють студентам спілкуватися з викладачами й однокурсниками, обмінюватися думками та досвідом.

В умовах загострення різноманітних конфліктів, агресії мережі соціальних комунікацій набувають значимості ще й тому, що вони стають не просто засобом комунікації, а виявляють себе як механізм конструювання комунікативного простору сучасного суспільства. Відтак існують різнопланові вектори визначення мережі соціальних комунікацій як простору і як поля.

У соціології мережу соціальних комунікацій можна розглядати як простір взаємопов'язаних системних взаємодій та взаємозв'язків між соціальними акторами (людьми, групами, організаціями тощо), які спілкуються та взаємодіють у визначеному соціальному контексті. Завдяки соціальним мережам соціологи здійснюють дослідження великих груп людей у реальному часі. Вони можуть використовувати анонімні опитування, аналізувати взаємодію користувачів і вивчати їхні вподобання та поведінку.

Комунікативні науки розглядають мережу соціальних комунікацій як абстрактний простір, де відбувається взаємодія між індивідами, групами та організаціями через різні канали спілкування, у тому числі особисті зустрічі, телефонні розмови, соціальні мережі, чати, електронні листи тощо. У цьому просторі здійснюють обмін інформацією, ідеями, емоціями й думками, а також формування взаємних відносин, створення спільних цінностей та ідентичностей.

В антропології мережу соціальних комунікацій можна розглядати як культурне поле, де відбуваються взаємодія,

створення спільних цінностей та ідентичностей, а також формування групових норм і стандартів.

Найбільш аргументовано мережу соціальних комунікацій як поле розглядають у політичній науці, зокрема як поле боротьби за вплив та контроль, де актори конкурують за увагу, підтримку й мобілізацію громадської думки. Соціальні мережі стають звичним інструментом політичної мобілізації, яка може бути як реальною, так і віртуальною.

У психології мережу соціальних комунікацій можна розглядати як поле взаємодії, де формують та розвивають взаємні відносини, у тому числі емпатію, підтримку та розвиток особистості; забезпечують зручні та швидкі засоби спілкування.

З точки зору інформаційно-бібліотечної науки комунікаційний простір – це простір, у якому здійснюють інформаційний обмін на основі системи комунікацій. Соціально-комунікаційний простір виявляє властивості багат шаровості, нелінійності. У ньому утворюються різні середовища, зокрема соціоінфосфера, документосфера, когнітосфера. А комунікаційне поле – сукупність природних і штучних полів, результат установалення певного динамічного характеру відповідності структур, систем, елементів медіапростору, що знаходяться в стані зв'язків та контактів. За такого підходу інформаційно-комунікативне поле розглядають як сукупність баз даних і знань.

Отже, мережу соціальних комунікацій можна розглядатися як простір, де відбувається взаємодія та обмін, а також як поле, де відбувається боротьба за вплив і ресурси. Обидва підходи є важливими для розуміння ролі комунікації в сучасному суспільстві.